

Bu dünya ebedî kalmak için yaratılmış bir menzil değildir.

Kezalik bu dünya menziline ve içinde oturan insanların ahvaline dikkat edilirse anlaşılıyor ki: Bu dünya ebedî kalmak için yaratılmış bir menzil değildir. Ancak Cenab-ı Hakk'ın ebedî ve sermedî olan “Dârü's-selâm” menziline davetlisi olan mahlukatın içtimaları için bir han ve bir bekleme salonudur. Bu dünya menziline görünen lezzetli şeyler, lezzet ve zevk için değildir. Çünkü visallerinin lezzeti, firaklarının elemine mukabil gelmez.

Maahâzâ o lezzetlerden hiç kimse tam manasıyla muradına nâil olamaz. Ya o lezzetlerin ömürleri kısa olur veya insanın ömrü kısa olduğundan muradına yetişemez. Ancak, o lezzetler ve o nefis şeyler ibret ve şükre sevk içindir. Çünkü onlar Cenab-ı Hakk'ın ehl-i iman için cennetlerde ihzar ettiği hakiki nimetlere numunelerdir.

Ve o müzeyyen masnuat-ı fâniye, fena ve adem için değildir. Ancak onların suretleri ve misalleri, manaları, neticeleri alınır; âlem-i bekada, ehl-i beka için ebedî manzaraların yapılmasına medar olurlar. Yahut ebedî âlemde, Sâni'-i Ebedî istediği şekillere sokar. Çünkü o masnuat, beka içindir. Onların o zahîrî ölüm ve fenaları; vazifelerinden terhistir, idam değildir.

Evet, onların ölümleri fena olsa bile, yalnız bir cihetten fenaya gider, çok cihetlerden bâki kalır. Mesela, kudret-i Ezeliyenin yarattığı şu gül çiçeğine bak! Evet, nasıl bir kelime ağızdan çıkar çıkmaz zahiren fenaya giderse de Allah'ın izniyle kulaklarda, kâğıtlarda, kitaplarda milyonlarca timsalleri kaldığı gibi akıllarda da akıllar adedince manaları kalır. Kezalik o gül kısa bir zamanda vazifesi tamam olur olmaz solar, ölür gider. Amma onu gören bütün insanların kuvve-i hâfızalarında ve halefiyle hamile olan tohumlarında suretleri, manaları bâkidir. Demek o gülün tohumu olsun, kuvve-i hâfızalar olsun; o gül çiçeğinin suretini, ziynetini, menziline hıfz için sanki birer fotoğraf ve bekası için birer menzildir.

Ey arkadaş! İnsan da başıboş, serseri, sahipsiz bir hayvan değildir. Ancak onun da bütün harekât ve ef'ali yazılıyor, tesbit ediliyor ve a'malinin neticeleri hıfzediliyor ki muhasebe-i kübrada ona göre derece alsın.

Hülâsa: Her güz mevsiminde yapılan tahribat, gelecek bahar mevsimlerinde gelen yeni misafirler için yer tedarik etmek ve bir nevi terhis ve izinlerdir.

Ve keza bu âlemde tasarruf eden Sâni'in öyle bir kitab-ı mübini vardır ki ne küçük ve ne büyük, o kitapta yazılıp hıfzedilmemiş hiçbir şey yoktur. O kitabın maddelerinden âlemde görünen yalnız nizam ve mizan maddelerine bak! Evet, görüyoruz ki herhangi muvazzaf bulunan bir şey, vazifesinden terhis edilmekle daire-i vücuddan çıkarsa Fâtır-ı Hakîm onun

çok suretlerini “Levh-i Mahfuz”larda tesbit eder. Ve tarih-i hayatını, tohumunda ve neticesinde nakşeder ve pek çok gaybî âyinelerde ibka eder.

Mesela bir şecere, meyvesiyle hamile olduğu gibi tohumu da meyve ile hamiledir. Demek, ağacın bünyesinde semeresi mevcut olduğu gibi tohumunda da semere mevcuttur. Ve keza vücuddan çıkmış pek çok şeyler, insanın kuvve-i hâfızasında mevcut kalır.

İşte bu misallerden, hıfz ve hafîziyet kanunu ne derece ihatalı olduğu anlaşıldı. Evet, bu mevcudatın sahibi pek büyük bir ihtimam ile mülkünde cereyan eden her şeyi taht-ı hıfz ve muhafazasına almıştır. Ve hâkimiyetinin muhafazası için sonsuz bir dikkati vardır. Ve rububiyetinde tam bir intizam ve saltanat vardır ki edna bir hâdiseyi, âdi bir hizmeti yazar ve yazdırır. İşte bu derece ihatalı, ihtimamlı bir hıfz kanunu, elbette âlem-i âhirette yapılacak bir divan-ı muhasebata bakar.

Şu muhafaza kanunu, bütün eşyada cari olduğu gibi mahlukatın en eşrefi olan insana da şâmilidir. Çünkü insan Cenab-ı Hakk’ın rububiyetine ait şuunat ve ahvaline şahittir. Ve mahlukatın cemaatleri içinde Allah’ın birliğine dellâldır. Ve mevcudatın tesbihatına müşahit ve hilafet-i kübra ile tekrim ve teşrif edilmiştir. İnsan bu keramete, bu şerefe nâil olduğu halde, kendisini başıboş ve gayr-ı mes’ul zannetmesin. Onun da divan-ı muhasebatta pek karışık hesapları vardır. Ondakı kurtulduktan sonra, müstahak olduğu yere gidecektir.

Evet kudret-i ezeliyeye nisbetle, ölümden sonra haşrin gelmesi, güzden sonra baharın gelmesi gibidir. Evet, nebatat gibi insanın da bir güzü, bir de baharı vardır. Evet, geçmiş zamanda vukua gelmiş olan mu’cizat-ı kudret, Sâni’in bütün imkânât-ı istikbaliyeye kâdir olduğuna kat’î şahit ve bürhanlardır.